Рівненський державний гуманітарний університет
Факультет менеджменту, економіки і природничо-технологічної освіти
Кафедра технологічної, професійної освіти та цивільної безпеки

Назва дисципліни	Техніки декоративно-ужиткового мистецтва
Загальна кількість кредитів та кількість годин для вивчення дисципліни	3 кредити / 90 годин
Вид підсумкового контролю	залік
Викладач (і)	Герасименко Олександр Анатолійович
Профайл викладача (ів) на сайті кафедри, в соцмережі	http://rshu.edu.ua/kafedry-fdkmttf/kafedra-potnt/sklad-kafedri-potnt/121-personalii/815-herasymenko-oleksandr-anatoliiovych
E-mail викладача:	oleksandr.herasymenko@rshu.edu.ua
Посилання на освітній контент дисципліни в CMS Moodle (за наявності) або на іншому ресурсі	https://drive.google.com/drive/folders/1cXuTFn-ea6JIVO3LcsFJfKANqc3KnqHQ?usp=sharing
Мова викладання	українська
Консультації	*Очні консультації*: к-сть годин і розклад присутності на кафедрі згідно з графіком консультацій. *Онлайн- консультації:* Розклад присутності викладача на спеціальному форумі.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою викладання навчальної дисципліни «Техніки декоративно-ужиткового мистецтва» є сформувати творчо активну особистість вчителя, яка відзначається досить високим рівнем проектно-технологічної та художньої культури, володіє системою знань, умінь та навичок, необхідних для викладання дисциплін з технології та виробничо-прикладного циклу; гуртків науково-технічного, художньо-технічного та художньо-естетичного напрямів.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни є:

1) розкриття тенденцій й закономірності розвитку та виникнення декоративно-ужиткового мистецтва та морфології їх видів;
2) специфіку професій декоративно-ужиткового напрямку (з урахуванням регіональних особливостей);
3) розкриття змісту технік декоративно-ужиткового мистецтва в структурі творчої перетворювальної діяльності з урахуванням місцевих традицій;
4) визначення етапів, суті, змісту методів і засобів проектування у процесі декорування ужиткових виробів;
5) розкриття змісту та особливостей спеціальних знань, технологій, традицій та секретів майстрів декоративно-ужиткового мистецтва;
6) розкриття змісту організації праці у майстернях та цехах з виготовлення декоративно-ужиткових виробів;
7) виробити та удосконалити навички з проектування та виготовлення декоративно-ужиткових виробів з різних матеріалів.

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 05. Здатність генерувати нові ідеї (креативність) та приймати обґрунтовані рішення.

Спеціальні (фахові) компетентності спеціальності (СК):

СК 10. Здатність до формування у здобувачів освіти ключових і предметних компетентностей технологічної галузі з урахуванням їхніх індивідуальних особливостей.

Очікувані результати навчання:

ПРН 05. Описує методику розробки освітніх проєктів, пояснює зміст та призначення їх етапів, аналізує спроможність управління процесом їх впровадження, прогнозує очікувані результати.

ПРН 17. Вибирає відповідні математичні методи для виконання технологічних завдань у різних сферах діяльності; використовує або будує прості математичні моделі для розв'язання технологічних проблем.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Техніки декоративно-ужиткового мистецтва.

Тема 1. Тенденції й закономірності розвитку та виникнення декоративно-ужиткового мистецтва.

Теоретичні відомості. Мистецтво як феномен людської діяльності. Види художньої діяльності народу. Декоративне мистецтво, його функції, роль та види. Етимологія слова «декоративний». Особливості виникнення декоративного мистецтва. Головне завдання декоративно-ужиткового мистецтва. Напрями розвитку декоративно-ужиткового мистецтва. Класифікація та поділ технологій декоративно-ужиткового мистецтва за природно-технологічними властивостями, за певним призначенням, за матеріалом. Перші дослідники декоративно-ужиткового мистецтва. Особливості декоративно-ужиткового мистецтва. Поняття декоративно-ужиткової діяльності. Завдання декоративно-ужиткової діяльності. Рівнозначність понять: народне мистецтво, декоративно-прикладне, декоративно-ужиткове, селянське, промислове. Історіографія декоративно-ужиткового мистецтва на Україні: мистецтво давнього населення України, мистецтво України XIII — середини XVII ст., українське мистецтво другої половини XVII—XVIII ст., мистецтво України кінця XVIII—XIX ст., мистецтво України XX ст.

Тема 2. Технології декоративної обробки деревини. Випалювання по дереву

Теоретичні відомості. Мистецтво декоративно-ужиткової обробки деревини у діалозі сучасності та історії. Технологічні ознаки виробів з деревини. Декоративна обробка деревини як вираження фізико-механічних властивостей і естетики матеріалу. Декор як корелятор комфортності зорового сприйняття матеріалу та об'єкта. Якості і властивості деревини: механічні, технологічні, естетичні. Поняття технологія. Оцінка матеріалу з естетичної точки зору. Види та класифікація декоративно художньої обробки деревини. Мозаїка (інкрустація, інтарсія, блочна мозаїка, дендромозаїка). Різьблення. Випалювання. Розпис. Тиснення.

Суть поняття «пірографія». Історія виникнення та розвитку мистецтва випалювання по дереву. Різновиди пірографії. Місце та роль випалювання по дереву в сучасному декоративно-ужитковому мистецтві. Техніки випалювання: негативна пірографія, випалювання відкритим полум'ям, обробка гарячим піском, випалювання газовим різаком, випалювання сонячним промінням, випалювання тертям, рельєфне різьблення, мініатурне випалювання, каліграфія, випалювання за допомогою розпеченого інструменту (піротипія). Пірографічні прилади: з твердими насадками, з дротяними перами; їх будова та характеристика. Додаткові прилади та інструменти у техніці пірографії. Загальні принципи випалювання. Техніки та технології випалювання: робота косим пером, робота дзьбовидним (писальним) пером, робота ретушерами (штриховими перами), робота підковоподімним пером, робота штампами.

Лабораторно-практичні роботи. Правила безпечної роботи та санітарно-гігієнічні вимоги. Підготовка матеріалів до випалювання. Вивчення будови пірографів. Виготовлення насадок до пірографів. Дослідження роботи пірографів у різних режимах. Пробна робота. Виконання вправ у вигляді орнаментальних мотивів техніки піротипія. Виконання вправ у вигляді декору в техніці пірографія.

Тема 3. Технології декоративної обробки паперу.

Теоретичні відомості. Історіографія походження паперу. Види паперу. Технології обробки паперу. Техніки виготовлення декоративно-ужиткових виробів з паперу: айріс фолдінг, паперопластика, гофротрубочки, оригамі (класичне оригамі, мокре оригамі, кірігамі, кусудама, модульне оригамі, патерн), пап'є-маше, скрапбукінг (скрепбукінг), кардмейкінг, тиснення (емброссінг,

пергамоно), торцювання, витинанка, аплікація, колаж, декупаж, паперовий тунель, pop-up, прікінг, пейп-арт, картонаж, паперові квіти.

Лабораторно-практичні роботи. Розробка ескізу витинанки. Виготовлення форми витинанки. Оздоблення витинанки. Розробка ескізу виробу у техніці оригамі. Виготовлення виробу у техніці оригамі.

Тема 4. Писанкарство.

Теоретичні відомості. Символічне та релігійно-обрядове значення яйця. Історія розвитку писанкарства. Особливості технології писанкарства. Інструменти, пристрої та матеріали необхінді для декорування яєць. Техніки оздоблення яєць: крашанки, під мармур, натурально-листкова техніка, дряпанка (шкрябанка, різьблянка), травлення кислотою, мальованка, розкритка, нерозкритка (вощенка), керамічна писанка, скорописанка, крапанка, двоколірна писанка, багатоколірна писанка, комбінована писанка, розпис шпилькою, розпис, уламком бджолиного воску, травленка, ажурна різьблена писанка, дерев'яна різьблянка, випалянка, декорування аплікацією, декорування деколями, декорування бісером, декорування, вишивкою, орігамі, квілінг, «яйце-райце» та ін. Типологія писанок. Писанка за межами України.

Лабораторно-практичні роботи. Підготовка розігрівача до роботи. Виготовлення писачків. Підготовка яєць до оздоблення. Розробка ескізів оздоблення яєць у техніці писанкарства. Оздоблення виробу у техніці писанкарства.

Робота над індивідуальним творчим проектом.

Тема 5. Техніки декоративної обробки металів

Теоретичні відомості. Історія розвитку декоративної обробки металів. Види металів: кольорові метали, чорні метали. Техніки художньої обробки металів: лиття, кування, карбування, гравіювання, чернь, емалювання (фініфть), скань, кольчужне плетіння, травлення та ін. Типологія декоративно-ужиткових творів з металів: архітектурні елементи, обладнання приміщень, знаряддя праці, посуд і начиння, культові та обрядові предмети, зброя та бойові обладунки, особисті речі і прикраси, дрібна пластика.

Самостійна та індивідуальна робота студентів виконується в позааудиторний час і полягає в підготовці до практичних та лабораторних занять та розробці власного творчого проекту виробу з обраної техніки декоративно-ужиткового мистецтва (випалювання по дереву, декоративні вироби з паперу, писанкарство).

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

Основна

1. Декоративне мистецтво України: народне і професійне, історія і сучасність, теоретичне осмислення: колективна монографія. Книга 1 / [голов. ред. Г.Скрипник]; ІМФЕ ім. М.Т. Рильського НАН України. Київ, 2025. 238 с.
2. Декоративне мистецтво України: народне і професійне, історія і сучасність, теоретичне осмислення: колективна монографія. Книга 2 / [голов. ред. Г. Скрипник]; ІМФЕ ім. М.Т. Рильського НАН України. Київ, 2025. 268 с.
3. Плазовська Л.В. Декоративне мистецтво (в практиці вчителя образотворчих дисциплін). 2-ге вид., перер. і доп. Навч. пос. Київ: Кондор, 2024. 308 с.
4. Чегусова З. Професійне декоративне мистецтво України доби глобалізації / Перекл. В.Сергєєв. Київ: ArtHuss, 2024. 560 с.
5. Шимкова І.В., Марущак О.В., Цвілик С.Д. Основи декоративно-ужиткового мистецтва. Практикум» Вінниця: ВДПУ, 2023. 126 с.

Допоміжна

1. Бебешко Л. Українські вишиванки: орнаменти, композиції. / Гол. ред. С.І. Мозгова; відповід. за вип. А.В. Альошичева. Харків: Клуб сімейного дозвілля, 2023. 126 с.
2. Герасименко О.А. Дидактичні особливості використання інформаційно-комунікаційних технологій в процесі вивчення дисципліни «Практикум у навчальних майстернях з художньою обробкою матеріалів». *Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: Збірник наукових праць. Наукові записки РДГУ*. Рівне: РДГУ, 2014. Вип. 10 (53). С. 177-182.
3. Герасименко О.А. Дидактичні особливості використання наочності в процесі вивчення дисципліни «Практикум у навчальних майстернях з художньою обробкою матеріалів». *Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: збірник наукових праць. Наукові записки РДГУ*. Рівне: РДГУ, 2014. Вип. 9 (52). С. 102-106.
4. Герасименко О.А. Індивідуальне навчально-дослідне завдання з навчальних модулів

«Комплексні роботи з художньої обробки деревини» та «Комплексні роботи з художньої обробки виробів різних матеріалів» дисципліни: «Практикум в навчальних майстернях з художньою обробкою матеріалів». Методичні рекомендації для студентів спеціальності 6.010103 «Технологічна освіта. (Технічна праця)». Рівне: РДГУ, 2008. 39 с.
5. Герасименко О.А. Метод проектів як засіб розвитку економічної культури майбутнього вчителя технологій. *Людина і суспільство: Економічний та соціокультурний розвиток: Тези доповідей. Рівне: Рівненський інститут Університету «Україна»*, 2015. С. 137-142.
6. Герасименко О.А. Мультимедійні інформаційні технології як засіб реалізації проектів у трудовому навчанні. *Професійна освіта: проблема і перспективи / ІПТО НАПН України*. Київ: ІПТО НАПН України, 2014. Випуск 7. С. 86-90.
7. Герасименко О.А. Практикум з художньої обробки матеріалів: навчальний посібник: для студентів напряму підготовки 6.010103 «Технологічна освіта (технічна праця)». Рівне: РДГУ, 2015. 120 с.
8. Герасименко О.А. Українські народні промисли і ремесла. Навчально-методичний посібник для студентів спеціальностей 6.010100 „Педагогіка і методика середньої освіти. Трудове навчання. „Технічна праця”". Рівне: РДГУ, 2005. 80 с.
9. Герасименко О.А., Фещук Ю.В. Проектування виробів з деревини засобами графічної програми PRO 100 майбутніми вчителями технологій і профільного навчання. *Науковий часопис НПУ ім. М.П. Драгоманова. Серія №5. Педагогічні науки: реалії та перспективи*. (№39). 2013. с. 21-27.
10. Гулей О.В. Декоративно-прикладне мистецтво: Навчальний посібник. Суми: Видавництво СумДПУ ім. А.С. Макаренка, 2010. 152 с.
11. Захарчук-Чугай Р.В., Антонович Є.А. Українське народне декоративне мистецтво: навч. посібн. Київ: Знання, 2012. 342 с.
12. Луцан Н.І. Декоративно-прикладне мистецтво та основи дизайну: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл. напряму підготов. "Дошк. освіта"]. – 2-е вид. Київ: Слово, 2010. 170 с.
13. Никифоров А.М., Гулей О.В. Декоративне мистецтво: Навчально-методичний посібник. Херсон: Олді+, 2021. 364 с.
14. Янцур М.С., Герасименко О.А. Основи проектування і моделювання: навч. посіб.: курс лекцій: для студентів спеціальності 014.10 Середня освіта. (Трудове навчання та технології) Рівне: РВВ РДГУ, 2019. 170 с.

Посилання на сайти

Інформаційні ресурси мережі Internet:

1. Освітньо-професійна програма «Середня освіта (Трудове навчання та технології)» підготовки магістра спеціальності 014.10 Середня освіта (Трудове навчання та технології): URL: https://www.rshu.edu.ua/images/osvitni_programi/2024/op_2024_mag_014_10_sotnt.pdf
2. Сайт кафедри технологічної, професійної освіти та цивільної безпеки: URL: https://sites.google.com/rshu.edu.ua/ktotnt.
3. Українська витинанка. Сайт про витинанку в Україні та світі URL: http://www.ukrvytynanka.com.ua/UA/
4. Трудове навчання URL: http://trudove.org.ua/
5. Сайт учителів трудового навчання м.Рівного. URL: http://rivne-trudove.ucoz.ru/
6. Рушничок. URL: http://rushnychok.org.ua/
7. Лобзик. URL: http://www.lobzik.pri.ee/modules/news/
8. Вишиванка. URL: http://vyshyvanka.ucoz.ru/
9. Веб-сайт РДГУ. URL: http://www.rshu.edu.ua/
10. Українська народна дерев'яна іграшка. URL: http://ukr-igrashka.narod.ru/
11. Все для різьби по дереву. URL: http://www.stameski.com.ua/uk/

Електронні бібліотеки

1. Електронні бібліотеки. URL: http://ocls.kyivlibs.org.ua/links/electron_bibl.htm
2. Книжкова палата України імені Івана Федорова. URL:http://www.ukrbook.net/
3. Наукова бібліотека РДГУ. URL:.https://library.rshu.edu.ua/
4. Національна парламентська бібліотека України. URL: http://www.nplu.org/
5. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. URL: http://www.nbuv.gov.ua/
6. Рівненська державна обласна бібліотека. URL: http://libr.rv.ua/
7. BookLand – магазин електронних книг. URL: http://www.bookland.net.ua/
8. Українська бібліотека – «Джерело». URL: http://ukrlib.com/
9. Велика онлайн бібліотека e-Reading. URL: http://www.e-reading.org.ua/
10. Велика електронна бібліотека. URL: http://www.lib.com.ua/

11. Наукова електронна бібліотека України – Scientific Electronic Library of Ukraine. URL: http://www.nbuv.gov.ua/eb/ep.html
12. Бібліотека на Meta.Ua. URL: http://lib.meta.ua/

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

В університеті діє накопичувальна кредитно-трансферна система оцінювання програмних результатів навчання студентів, що реалізується в ході виконання і захисту лабораторних робіт, виконання домашніх завдань, для яких визначено мінімальну кількість балів, яку слід набрати для формування рейтингового балу студента та виставлення його у залікову книжку і відомість успішності студентів з відповідними оцінками за національною та Європейською кредитно-трансферною системами на рівні 60% від запланованого.

Еквівалент оцінки в балах для кожної окремої теми / виду діяльності може бути різний, загальну суму балів за тему визначено в розподілі балів, які отримують здобувачі вищої освіти при вивченні дисципліни.

Результат освітньої діяльності здобувача вищої освіти оцінюється згідно Положення про оцінювання знань і умінь здобувачів вищої освіти РДГУ за такими рівнями та критеріями:

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Суми балів за 100-бальною шкалою	**Оцінка в ЄКТС**	**Значення оцінки ЄКТС**	**Критерії оцінювання**	**Рівень компетентності**	**Оцінка за національною шкалою**	
					екзамен	**залік**
1	2	3	4	5	6	7
90-100	A	відмінно	здобувач вищої освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить і опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні здібності	Високий (творчий)	Відмінно	зараховано
82-89	B	добре	здобувач вищої освіти вільно володіє теоретичним матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна	Достатній (конструктивно-варіативний)	Добре	
74-81	C	добре	здобувач вищої освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, загалом самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, з-поміж яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок			
64-73	D	задовільно	здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, за допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, з-поміж яких є значна кількість суттєвих	Середній (репродуктивний)	Задовіль-но	
60-63	E	задовільно	здобувач вищої освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні			
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять	Низький (рецептивно-продуктивний)	Незадо-вільно	не зараховано

Суми балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в ЄКТС	Значення оцінки ЄКТС	Критерії оцінювання	Рівень компетентності	Оцінка за національною шкалою	
					екзамен	залік
1	2	3	4	5	6	7
		семестрового контролю	незначну частину навчального матеріалу			
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	здобувач вищої освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів			

Підсумкова (загальна) оцінка з навчальної дисципліни є сумою рейтингових оцінок (балів), одержаних за окремі форми навчальної діяльності: поточне та підсумкове оцінювання рівня засвоєння теоретичного матеріалу під час аудиторних занять та самостійної роботи (модульний контроль); оцінка (бали) за практичну діяльність; оцінка за ІНДЗ (*за наявності) та оцінка за екзамен.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ ЗДОБУВАЧІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Критерії за видами діяльності

№ з.п.	Вид навчальної діяльності	Оціночні бали	Кількість балів
Т1	Робота на лекційних заняттях, опорні конспекти лекцій	1	3
	Виконання завдань самостійної роботи	2	
Т2	Робота на лекційних заняттях, опорні конспекти лекцій	1	21
	Виконання завдань самостійної роботи	2	
	Виконання завдань практичних занять	18	
Т3	Робота на лекційних заняттях, опорні конспекти лекцій	1	21
	Виконання завдань самостійної роботи	2	
	Виконання завдань практичних занять	18	
Т4	Робота на лекційних заняттях, опорні конспекти лекцій	1	12
	Виконання завдань самостійної роботи	2	
	Виконання завдань практичних занять	9	
Т5	Робота на лекційних заняттях, опорні конспекти лекцій	1	3
	Виконання завдань самостійної роботи	2	
Модульний контроль (контрольна робота) Питання 1		5	15
Питання 2		5	
Питання 3		5	
ІНДЗ Розробка та виготовлення дизайнерського проекту предмету інтер’єру: Організаційно-підготовчий етап		3	25
Конструкторський етап		9	
Технологічний етап		10	
Заключний етап		3	
Разом		100	

Здобувачам вищої освіти після аудиторних занять надається право підвищувати свій рейтинг лише під час складання іспитів, заліків (підсумкового модульного контролю) за графіком екзаменаційної сесії. Залік виставляється за результатами поточного та модульного контролю, проводиться по завершенню вивчення навчальної дисципліни.

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика щодо дедлайнів (термінів) та перескладання. Завдання здобувачі вищої освіти мають виконувати і здавати відповідно до графіку освітнього процесу. Перескладання модулів, заліків, екзаменів відбувається у терміни ліквідації академічних заборгованостей, визначених кафедрами та деканатами.

Політика щодо академічної доброчесності. Здобувач вищої освіти під час виконання самостійної та індивідуальної роботи повинен дотримуватись політики доброчесності. У разі наявності плагіату в будь-яких видах робіт здобувача вищої освіти, він отримує незадовільну оцінку і повинен повторно виконати завдання, які передбачені у силабусі.

Силабус розроблений на основі робочої програми навчальної дисципліни «Техніки декоративно-ужиткового мистецтва)» (протокол НМК факультету ДКМТФ №6 від 23 червня 2025 р.)